

The Green Fields of France

Geschiedenis, daar zit muziek in!! Op gezette tijden inspireert dit motto me om mijn geschiedenislessen op te luisteren met muziekfragmenten, ongeacht het onderwerp. Dat ook de Eerste Wereldoorlog een inspiratiebron is geweest voor auteurs van songteksten en zanggroepen, daarop attendeerde een collega mij een aantal jaren geleden, toen hij me een geluidsbandje leende waarop het gevoelige lied *The Green Fields of France* voorkomt van de Ierse Folkgroep the Fureys. *The Green Fields of France* werd begin jaren zeventig geschreven door de in Australië woonachtige, van oorsprong Schotse folkzanger Eric Bogle. Hij zette zijn songtekst op de melodie van een traditioneel Schots klaaglied.

Wat hem bewoog, was waarschijnlijk dezelfde emotie die menig een van ons voelt, dwalend over de dodenakkers van de Eerste of de Tweede Wereldoorlog. Je staat dan stil bij een willekeurig uitgekozen grafsteen, één van de vele duizenden, en je leest naam, regimentnummer, land en leeftijd van de gesneuvelde. Negentien! Wat was hij jong! Amper geleefd! Hoe is hij aan zijn eind gekomen? Heeft iemand nog een herinnering aan deze mens, al is het maar een foto? Of is hij niet meer dan een nummer op een marmeren grafsteen?

Regel voor regel

Emotie is voor mij een vitaal element bij geschiedenis op school. In

lessen over de Eerste Wereldoorlog laat ik doorgaans op een gegeven moment dia's zien; onder meer afbeeldingen van monumenten met opschrift, totaaloverzichten en detailopnames van de begraafplaatsen bij Verdun en Ieper. Zij vormen een dankbaar hulpmiddel om fundamentele vragen aan de orde te stellen over de gesel van de oorlog. Welk doel rechtvaardigt het massaal sterven van jonge mannen in oorlogstijd? Hebben deze jongens wel echt geleefd? Beseften ze dat ze een waarschijnlijke dood tegemoet gingen?

Dan volgt het moment waarop ik de tekst uitleed van *The Green Fields of France* en de muziek aanzet. De begintonen klinken.

De versie van The Fureys is getoonzet met de klanken van gitaar, mandoline en cello. Een zuivere, maar allengs steeds cynischer en rauwer klinkende zangstem vertolkt de tekst. Leerlingen volgen de tekst regel voor regel.

Na het laatste refrein vertaal ik de tekst per couplet van begin tot eind, en stel er enkele vragen over. Welke gevoelswaarde heeft de uitdrukking 'the Great Fallen'? Hoe kon het dat al die lotgenoten van Willie 'answered the call'? Wat voor ironie zit er in de uitgesproken wens dat de dood van Willy zich *well* en *clean* heeft voltrokken? Welke boodschap klinkt sterk door in het derde en vierde couplet?

De tekst blijkt bij leerlingen beslist aan te slaan. Vaak krijg ik na enkele lessen de vraag om het liedje nog eens te laten horen. Het refrein is dan inmiddels zo bekend, dat een deel van de leerlingen dat spontaan meezingt.

Tien Willy's

Pas veel later ontdekte ik de website *The heritage of the Great War*, die ook een Nederlandstalige sectie heeft, met een pagina over dit lied. Piet Chielens, medewerker van het In Flanders Fields Museum te Ieper, vertelt daar dat William McBride geen gefingeerde naam is, zoals ik steeds aannam. Er bevonden zich maar liefst tien van deze Willy's onder de 1.700.000 namen die geregistreerd staan bij de Commonwealth War Commission. Drie jongens met de naam William McBride vielen in het jaar 1916. Twee van hen maakten deel uit van de *Royal Inniskilling Fusiliers* uit Noord-Ierland en ze stierven vlak bij elkaar in de buurt, aan de Somme. De één was eenentwintig, de ander negentien jaar oud. De negentienjarige Willy ligt begraven op de Britse begraafplaats in het bos van Authuille, niet ver van Albert.

In de *Velden van Weleer* van Kees en Chrisje Brants krijg ik vervolgens (op blz. 146) enige aanwijzingen over de dood van Willy. Die is vermoedelijk allerm minst 'clean' geweest, maar helaas juist 'slow and obscene'.

'Hier in het bos, dat in Britse handen was, werden de gewonden die de eigen linies wisten te bereiken verzameld en, als het kon, geëvacueerd. De meesten bleven echter dagenlang in het niemandsland liggen, en in de nacht van 1 op 2 juli (1916) steeg daarvandaan langs de hele lengte van het front een erbarmelijk gekerm op; vanuit de betrekkelijke veiligheid van het bos hoorde luitenant Hornshaw van de West-Yorkshires een geluid als 'het geschraap van enorme natte vingers over een enorme ruit'. De herinnering aan dit treurige gehuil zou hem zijn leven lang achtervolgen.'

Het lied is direct van de webpagina te downloaden, in twee versies. Ze zijn zonder restricties voor niet-commerciële doeleinden te kopiëren. De ene versie is een trage, gevoelige a capella-vertolking door de zangeres June Tabor, opgenomen tijdens een concert in Passchendale in 1992, zij het onder een andere titel: *No Man's Land*. De andere is de originele versie van Eric Bogle. Nog attractiever voor leerlingen is de versie van de Ierse band The Fureys, met meer instrumenten en met hier en daar een iets afwijkende tekst. Ook staat het nummer op de cd's *The essential Fureys* en *Twenty Years On*. Het duurt ruim zes minuten.

Toetsvragen

Omdat ik in de regel alles wat in de les ter sprake komt, ook wil toetsen in het eerstvolgende proefwerk, stelde ik enkele meerkeuzevragen samen over *The Green Fields of France*. Die zitten verpakt in het proefwerk over de Eerste Wereldoorlog, dat doorgaans veertig tot vijftig meerkeuzevragen bevat. De Engelse tekst krijgen de leerlingen daarbij nog een keer uitgereikt, tussen de overige proefwerkopgaven. Probeer u het zelf eens!

De Nederlandsstalige website is:
www.greatwar.nl
 Voor het lied:
www.greatwar.nl/frames/default-mcbride.html

De toetsvragen en de Engelse liedtekst staan op de VGN-website.

THE GREEN FIELDS OF FRANCE

1. Well how do you do, young Willy McBride,
 Do you mind if I sit here, down by your grave side
 And rest for a while 'neath the warm summer's sun,
 I've been walking all day and I'm nearly done.
 I see by your gravestone you were only nineteen,
 when you joined 'the Great Fallen' in nineteen-sixteen,
 I hope you died well, and I hope you died clean,
 Or, young Willy McBride, was it slow and obscene?

REFREIN:

Did they beat the drums slowly, did they play the fife lowly
 Did the rifles fire for ye, as they lowered you down?
 Did the band play 'The Last Post' and Chorus?
 Did the pipes play 'The Flowers of the Forest'?

2. And did you leave a wife or a sweetheart behind?
 In some faithful heart is your memory enshrined?
 Although you died back in nineteen-sixteen,
 to that faithful heart are you always nineteen?
 Or are you a stranger without even a name,
 Forever enshrined in an old glass frame,
 in an old photograph, torn, battered and stained,
 and faded to yellow in a brown leather frame?

REFREIN

3. The sun is shining now on the green fields of France,
 there's a warm summer breeze that makes the red poppies dance,
 and look how the sun shines from under the clouds,
 There's no gas, no barbed wire, there's no gun firing now.
 But here in this graveyard, it's still no man's land;
 The countless white crosses stand mute in the sand.
 To Man's blind indifference to his fellow man,
 and a whole generation who were butchered and damned.

REFREIN

4. Ah, young Willy McBride, I can't help wondering why,
 do all those that lie here know why did they die?
 Did you really believe, when you 'answered the call',
 did they really believe that 'this War would end wars'?
 Well, the sorrow, the suffering, the glory, the pain,
 the killing and dying were all done in vain.
 For young Willy McBride, it all happened again
 and again and again and again and again...

REFREIN